

Discriminatie is een vergif. Het betekent dat we mensen ongelijk of oneerlijk behandelen omwille van hun herkomst, huidskleur, geloofsovertuiging, geslacht, sexuele voorkeur, genderidentiteit en/of hun beperking, en dat zowel in [alledaagse contacten als in de structuren van onze maatschappij](#).

Discriminatie tast het allerbelangrijkste aan wat een mens kenmerkt: zijn of haar integriteit¹. Het kruipt onder je huid en nestelt zich in je hoofd².

Orlando Verde, medewerker bij Kif Kif en zelf geboren in een zogenaamd ontwikkelingsland, [schrijft](#) over dat ene privilege dat hij er wel heeft meegekregen: niet geboren zijn als een minderheid:

"Ik heb veel moeten meemaken en geluk gehad dat het niet erger is verlopen, maar niemand heeft mij als kind anders behandeld omwille van mijn huidskleur of het geloof van mijn familie. Niemand heeft mij als kind ooit ontmoedigd. Niemand stelde ooit in vraag hoe ver ik zou geraken. Niemand zei ooit dat ik niet geschikt was om te worden wie ik wilde worden, en dat ik iets anders moest studeren, bijvoorbeeld. Nooit werden mijn ouders vernederd noch verdacht gemaakt omwille van hun afkomst. Nooit heeft iemand me gevraagd om terug te keren naar waar mijn ouders vandaan komen. Nooit heeft iemand conclusies getrokken over mij aan de hand van mijn familienaam."

"Niemand lachte me uit omwille van mijn huidskleur, zeker niet in verband met een kinderfeest of een traditie. Geen krant maakte grapjes over mijn afkomst, geen politicus achtte mij problematisch omwille van mijn uiterlijk of van de regio waar mijn (voor)ouders geboren zijn. Nooit heeft een gezagsfiguur de 'meerwaarde' van mijn 'gemeenschap' in vraag gesteld. Nooit heeft een autoriteit de problemen die ik dagelijks meemaak gerelativeerd. Ik kan onmogelijk weten wie ik vandaag zou zijn als ik dat allemaal als kind had meegemaakt. Als ik dát had moeten overwinnen..."

Onze samenleving is in volle verandering. De aanwezige diversiteit neemt toe en wordt steeds zichtbaarder. Dat lijkt op zijn beurt meer diversiteit aan te moedigen. Meerdere groepen durven openlijker zichzelf zijn en eisen steeds militanter hun plaats op in de samenleving. De onderlinge solidariteit tussen mensen die worden uitgesloten vergroot. Jonge mensen lijken meer open te staan voor verschil en leggen contacten over verschillen heen. Ook de gevoeligheid voor machtsongelijkheid en uitsluitingsmechanismen neemt toe. We zien steeds beter hoe kruispunten tussen identiteitskenmerken leiden tot een bepaalde positie in de samenleving.

Maar er ontstaat ook tegenreactie. Groepen die vrezen hun dominante positie kwijt te spelen, roeren zich. Ze zien in diversiteit een bedreiging en willen als nieuwe ridders een schild opwerpen tegen de ondergangsscenario's die hen worden voorgespiegeld.

Het [publiek debat](#) polariseert. De ene [relatieveert racisme](#) en beweert dat het vooral als een excuus wordt ingeroepen voor persoonlijke mislukking. De ander stelt dat [racisme ingebakken](#) zit in het DNA van onze samenleving. Tegenover deze polarisering merken we in de praktijk dat de meeste mensen proberen om er het beste van te maken, in de klas, in de buurt, op de werkvloer ... al maken velen zich ook zorgen over de toekomst van onze samenleving.

Of je nu optimistisch, kritisch of ronduit afwijzend bent tegenover onze huidige superdiverse samenleving, het is wel de realiteit. En als we eerlijk zijn met onszelf en met elkaar dan moeten we erkennen dat we op dit moment eigenlijk niet zo goed weten hoe we met die realiteit moeten omgaan. We zijn allemaal nieuwkomers in een superdiverse samenleving. We beschikken onvoldoende over bruikbare kapstokken en kaders om met die superdiversiteit om te gaan. Dat leidt in het beste geval tot onhandigheid en handelingsverlegenheid, maar ook tot uitsluiting en kwetsing.

Net als velen droom ik ervan dat al die verschillen tussen mensen op termijn naar de achtergrond zullen verdwijnen. Volgens sommigen, kunnen we dit het best realiseren door van diversiteit net geen issue te maken. Ik meen dat we eerst een periode nodig hebben waarin we net hyper-gevoelig moeten worden voor verschil, vooraleer verschil minder gevoelig wordt.

In onze scholen, verenigingen en in alle organisaties waar kinderen en jongeren mee in contact komen, moeten we bewuster omspringen met de impact van onze woorden, uitspraken en beslissingen. We moeten inzetten op educatie, op ontmoeting en dialoog. Niet als een nichethema, maar als een essentieel onderdeel van wat we doen. Maar we hebben meer nodig dan convivialiteit om te kunnen samenleven.

Het lukt ons niet om iedereen mee te krijgen ...

- ... zonder zorg en aandacht voor wie slachtoffer is van discriminatie.
- ... zonder uitsluitingsmechanismen te onderkennen en streng aan te pakken.
- ... zonder privileges en machtsposities te erkennen en te benoemen.
- ... zonder macht te herverdelen.

Met de woorden van [Anissa Boujdaini](#): *“Als we bruggen willen bouwen over rivieren van ontkenning van problemen, ontkenning van machtsstructuren, ontkenning van racisme en ontkenning van beperkingen van vrijheden, als we bruggen willen bouwen naar de andere kant waar diezelfde elementen aanwezig zijn, dan hoef ik helemaal geen bruggenbouwer te zijn.”*

We hebben nood aan een anti-discriminatiestrategie die inzet op een gelijkwaardige behandeling van kinderen en jongeren in al hun diversiteit en die komaf maakt met alle vormen van structurele discriminatie en haatspraak.

En als we willen toewerken naar een inclusieve samenleving, dan speelt ook de [beeldvorming](#) een belangrijke rol. Wie komt in beeld, wie niet? Hoe brengen we mensen in beeld? Van subtiele tot ranzige beelden. Van ‘echte’ tot ‘valse’ beelden. Ze kruipen onder onze huid en nestelen zich in ons hoofd. Plaatsen we mensen met een migratieachtergrond altijd in een kwaad daglicht? Portretteren we mensen met een handicap enkel als zielige sukkelaars of als [superhelden](#)? Vinden mensen die zogezegd afwijken van de norm herkenbare figuren in de media?

Daarom is het zo belangrijk dat de Vlaamse overheid instaat voor een diverse en integrale representatie van kinderen en jongeren, die rekening houdt met de superdiversiteit van deze kinderen en jongeren. Dat de overheid sensibiliseert over stereotypering en vooroordelen. Dat beleidsmakers zelf zorgzaam communiceren.

Onze samenleving staat op een kantelpunt. We kunnen kiezen voor een scenario van hoop en empowerment³. Voor een samenleving die zo weinig mogelijk smost met talent. Voor een inclusieve samenleving die iedereen de kans geeft om zich Vlaming of Brusselaar te voelen ook al liggen z'n wortels in een ander land of gelooft hij in een (andere) God. Die mensen met een handicap naar

waarde schat en betreft in de samenleving. Die iedereen toelaat om te zijn wie ze zijn en gevolg te geven aan zijn of haar liefde en affectie.

We kunnen ook kiezen voor een scenario van angst en vernedering. Waarbij de machtsstrijd centraal staat en één dominante groep probeert de andere te overheersen. Waarbij de angst voor onderwerping of vervanging, geweld en tegengeweld uitlokt en legitimeert. Waarbij opvattingen over excellentie de uitsluiting van mensen met een handicap rechtvaardigt. Waar bepaalde ideeën over mannen en vrouwen mensen in hokjes plaatsen waar ze de rest van hun leven proberen aan te ontsnappen.

De keuze is aan ons. Net als bij de opwarming van de aarde of de problematiek rond armoede, zullen we de toekomstige generaties niet kunnen wijs maken dat we niet door hadden welke impact discriminatie heeft op individuen, op onze samenleving en op veel van de thema's die hier vandaag op het programma staan.

Want de ongezonde lucht, de gevaarlijke verkeerspunten, de krappe speelruimte en de beperkte voorzieningen concentreren zich nu eenmaal het meest in die buurten waar het het minst aantrekkelijk is om te wonen, en dus het goedkoopst. In die buurten, waar ook veel kinderen opgroeien, staan de middelen zelden in verhouding tot de uitdagingen. Kinderen en jongeren met een handicap vinden nog moeilijker dan andere kinderen bruikbare speelruimte of een fijn vrijetijdsaanbod in de buurt. Ze moeten dat plekje op de bus op voorhand bestellen en vinden zelden toegankelijke opstapplaatsen. Op het bankje in het park of tijdens een sportevenement krijgen sommige kinderen te maken met racisme en andere niet. Kinderen en jongeren met een migratieachtergrond vinden moeilijker of niet de weg in en naar het bestaande aanbod, ze worden structureel gediscrimineerd op school, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt, hun eigen initiatieven worden ondergewaardeerd.

Ik vermoed dat de meeste mensen hier in de zaal zelf geen slachtoffer zijn van discriminatie. Als we eerlijk zijn, profiteren velen onder ons ongewild van de voordelen en de privileges die verbonden zijn aan het systeem dat anderen discrimineert. Laten we daarom alle kinderen en jongeren die vandaag opgroeien een eerlijke en rechtvaardige samenleving aanbieden. Door te waken over beeldvorming en representatie en door het uitwerken van een antidiscriminatiestrategie, zetten we goede stappen. Laten we er werk van maken.

¹ Uitspraak ontleend aan het voorwoord van Bruno Vanobbergen in Charkaoui, N. (2019). *Racisme. Over wonden en veerkracht*. Berchem: Epo.

² Zie onder andere: <https://demos.be/kenniscentrum/document/over-de-impact-van-racisme-op-kinderen-conclusies-en-aanbevelingen-van-de> - <https://demos.be/blog/racisme-en-witte-privileges-an-inconvenient-truth> - <https://demos.be/blog/de-effecten-van-racisme-op-het-psychisch-welzijn-en-de-ontwikkeling-van-kinderen>

³ Crul, M.; Schneider, J. & Lelie, F. (2013). *Superdiversiteit, een nieuwe visie op integratie*. Amsterdam: VU University Press. <https://demos.be/kenniscentrum/document/superdiversiteit-eeen-nieuwe-visie-op-integratie>